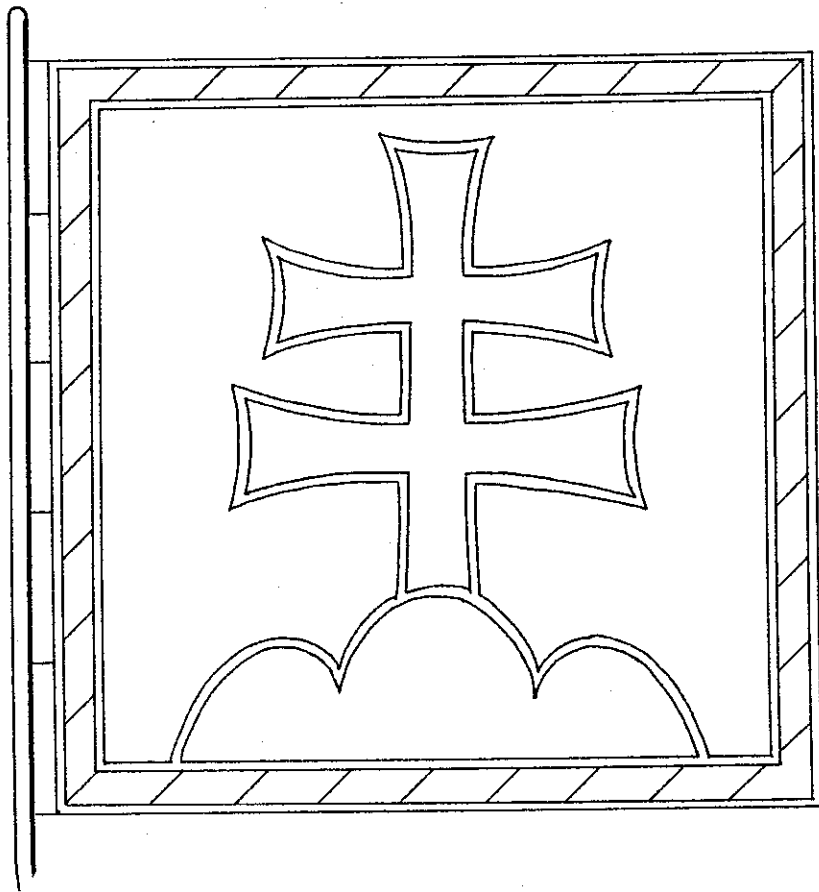
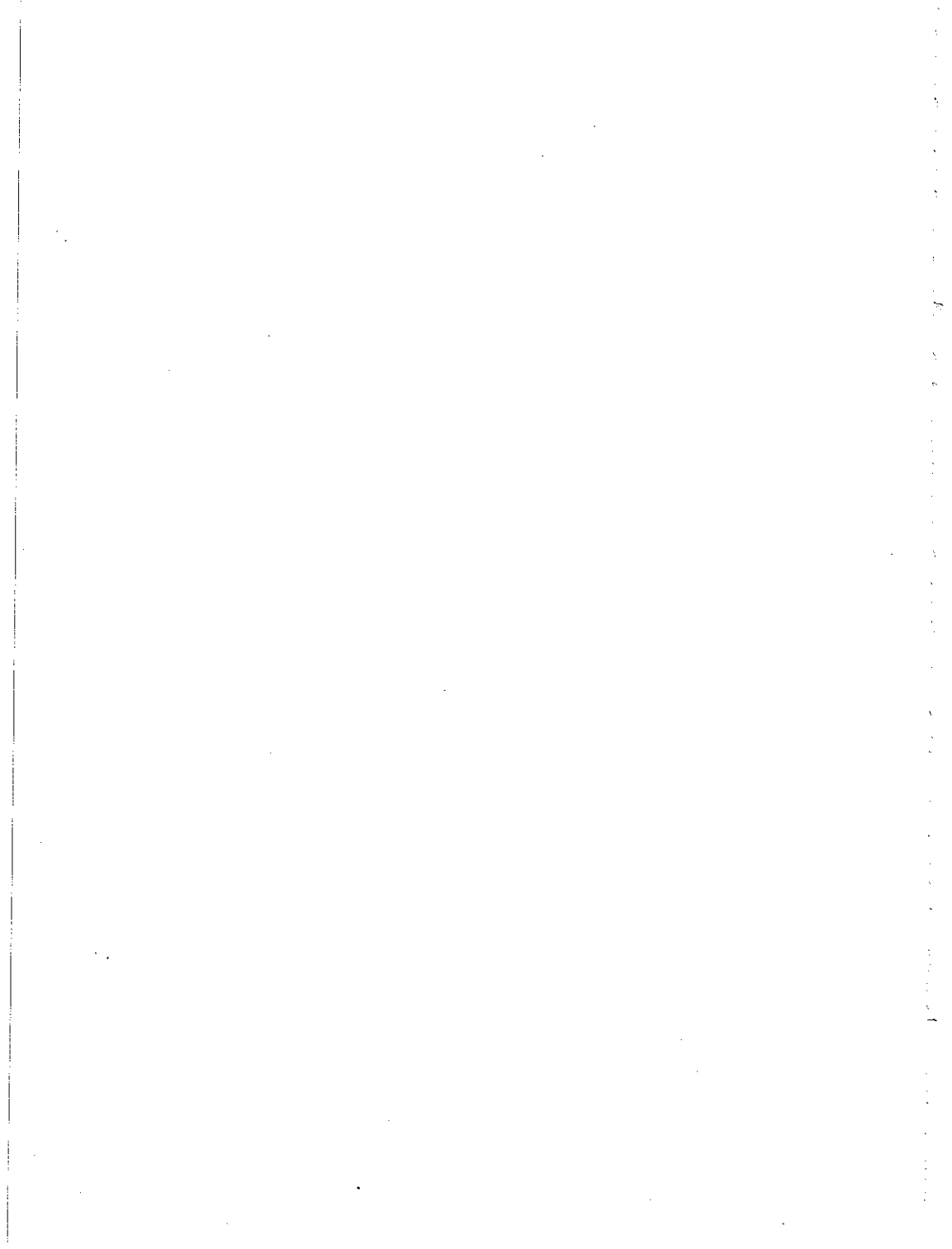

vexilologie

88

ZPRAVODAJ VEXILOLOGICKÉHO KLUBU V PRAZE 3

Státní a prezidentská vlajka Slovenské republiky

V průběhu roku 1991 se v Rusku často uvažovalo o návratu k historické bílomodročervené vlajce. Když obyvatelé Moskvy vyšli do ulic 19. srpna 1991 právě s touto vlajkou, bylo již jen otázkou času, kdy se bílomodročervená vlajka stane oficiálním ruským symbolem. Vzhledem k tomu, že se lišila od slovenské státní vlajky zavedené zákonem z 1. března 1990 pouze poměrem šířky k délce (slovenská měla poměr 2:3, ruská 1:2), vznikla na Slovensku potřeba řešit úpravu slovenské vlajky. Je totiž neobvyklé, aby dva státy, které mají bohaté vzájemné kontakty, užívaly stejný státní symbol.

Začátkem září 1991 připravila proto Heraldická komise, která je poradním orgánem slovenského ministerstva vnitra pro heraldické záležitosti, první předběžný materiál. Upozornila v něm na delikátnost situace a navrhla možné řešení vycházející z vexilologických zásad.

V říjnu 1991 vznikla iniciativa přímo ve slovenském parlamentu, když poslanec Gašpar s kolegy ze Slovenské národní strany předložil návrh na změnu ústavního zákona č. 50/1990 Sb. o názvu, státním znaku, státní vlajce, státní pečeti a o státní hymně Slovenské republiky. Doporučil umístit do středu vlajky státní znak a tím vlajku odlišit od vlajek některých jiných států (1). Nedostatkem návrhu bylo jeho povrchní zpracování, a tak vláda Slovenské republiky ve svém usnesení č. 547 z 8. října 1991 s ním vyjádřila nesouhlas. Zároveň uložila ministrowi vnitra L. Pittnerovi, aby připravil studii o případné změně státní vlajky. Premiér J. Čarnogurský při té příležitosti informoval novináře, že vlajku Slovenské republiky bude třeba změnit, protože není možné přinutit Ruskou federaci, aby změnila svou vlajku ona (2).

Ministr vnitra pověřil vypracováním studie Heraldickou komisí. Její tajemník dr. L. Vrteľ předložil na schůzi heraldické komise v listopadu 1991 pracovní materiál nazvaný *Státna vlajka Slovenskej republiky a možnosti jej úpravy* (3). V něm bylo uvedeno následujících pět variant:

1. Úprava poměru stran vlajky.

Tento způsob vzájemného odlišení dvou státních vlajek byl dokumentován vlajkami Monaka a Indonésie.

2. Změna odstínu barvy vlajky.

V této souvislosti byla připomenuta červenobílemodrá nizozemská vlajka ve vztahu k lucemburské vlajce.

3. Úprava tvaru vlajky.

Bylo upozorněno na skutečnost, že státní vlajky Dánska, Islandu a Norska jsou zakončeny cípy, což nelze v Evropě považovat za neobvyklý jev.

4. Zúžení středního pruhu.

Bylo konstatováno, že případné zúžení prostředního modrého pruhu slovenské trikolóry inspirované nejstaršími exempláři slovenské vlajky by sice mohlo působit neobvykle, nemuselo by to však být

zcela nepřekonatelnou překážkou.

5. Přidání státního znaku.

Studie správně upozorňovala na skutečnost, že z vexilologického hlediska není položení znaku na list vlajky nejvhodnější. Vlajka sama totiž představuje identifikační a výstavní symbol, který je rovnocenný znaku. Položí-li se na ni znak, podcení se její funkce. Přesto je známa řada případů (Rakousko, Finsko), kdy se přidáním státního znaku odlišila národní vlajka od státní. Studie dále zvažovala tři způsoby přidání státního znaku (do horního pruhu u žerdi, do středu listu a do středu u žerdi). U prvního způsobu konstatovala, že se sice využije bílá plocha horního pruhu, což je nesporně výhodou, ale na druhé straně detaily malého znaku přestanou být zřetelné. U druhého způsobu je třeba počítat s určitými problémy při aplikaci státního znaku na slovenskou trikolóru, bude-li vyvěšována jako korouhev. V tom případě je nutné řešit, zda znak zůstane ve středu listu nebo bude muset být posunut k žerdi. Kromě toho vznikne výtvarný problém, protože bílý lem, jímž zřejmě bude muset být znak obklopen, v levém svislém pruhu zanikne a znak může působit deformovaně. Studie nezapomněla upozornit i na fakt, že při vlání takové vlajky mohou nastat určité těžkosti, protože vlajka s našitým znakem bude těžká a nerozvine se. Navíc by se u tohoto druhého způsobu jednalo vlastně o vlajku kanadských Slováků, která je veřejností považována za vlajku určité strany. I když i ke třetímu způsobu (přidání znaku do středu u žerdi) lze mít stejné odborné výhrady jako k předchozím dvěma, studie jej označila za výhodnější. Lépe odpovídá zásadě směru vlání, snáze se prý rozvine a znak bude lépe vidět. Při vyvěšování vlajky jako korouhve nenastanou údajně takové komplikace a znak si bude moci opticky zachovat své postavení při žerdi. Navíc nebude připomínat žádný prapor politické strany či spolku.

Heraldická komise ministerstva vnitra na svém mimořádném zasedání 20. listopadu 1991 za účasti některých přizvaných odborníků z oblasti heraldiky, vexilologie, historie a práva (m.j. byl přítomen ing. Z. Alexy a PhDr. L. Sokolovský) projednala výše uvedenou studii. Konstatovala, že tradiční bílomodročervená slovenská vlajka je vexilologicky nejjednodušší a nejsprávnější. Slovensko má na ni historický nárok, protože vychází z národních vlajek užívaných v letech 1848 až 1849 (4). Komise však zároveň musela přiznat, že nelze zpochybňovat ani nárok Ruska na stejnou vlajku, která se tam užívala dříve než na Slovensku.

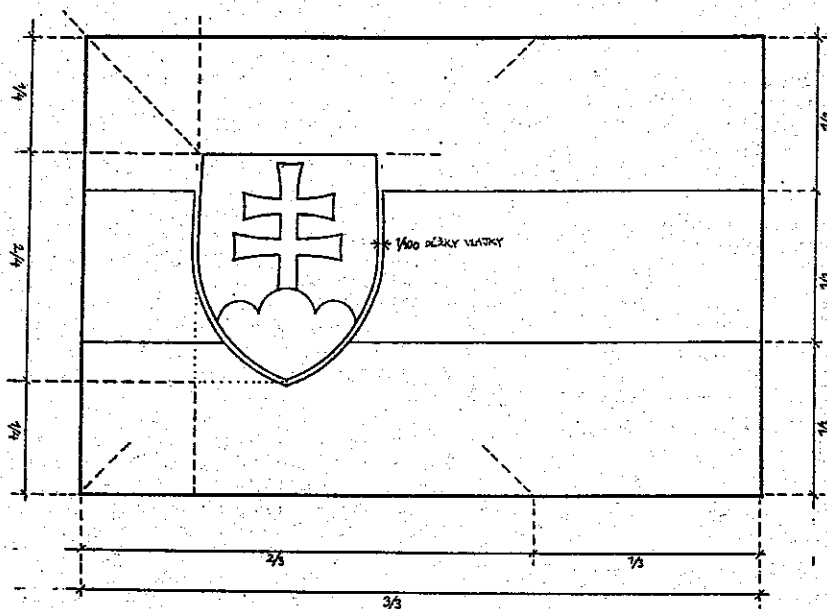
Při posuzování jednotlivých variant, které byly uvedeny ve studii, vyšla komise z identifikační funkce státní vlajky. První a třetí variantu (úprava poměru stran vlajky a úprava barev vlajky) označila sice za vexilologicky správnou a historicky zdůvodnitelnou, ale při současné tvarové unifikaci státních vlajek při vlajkové výzdobě na mezinárodních akcích, kdy jsou všechny vlajky obdélníkové a se stejným poměrem šířky k délce, by tvarové odlišnosti zanikly. Variantu změny odstínu barvy považovala komise za nedostatečnou pro důslednou identifikaci ruské a slovenské vlajky. Čtvrtou variantu (zúžení středního pruhu) lze sice doložit na historických slovenských praporech, ale ty jsou známy jen úzkému okruhu odborníků. Proto komise vyjádřila

obavy, zda by v takto upravené vlajce viděla veřejnost slovenskou vlajku.

Detailní diskuse se vedla ke třem způsobům řešení poslední varianty. Přidání státního znaku do horního pruhu k žerdi komise nedoporučila především pro zaměnitelnost znaku a kompoziční i barevnou shodu se slovinskou státní vlajkou. Obdobně byl nepřijatelný způsob přidání státního znaku do středu listu vlajky, a to jak pro jeho špatnou viditelnost při vlání, tak i pro podobnost s politickými symboly.

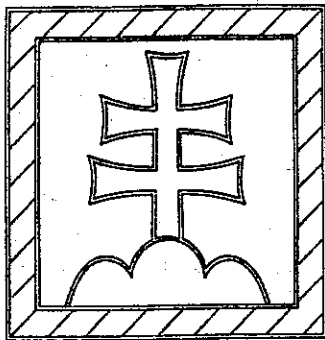
Heraldická komise označila za nejpřijatelnější řešení přidání státního znaku do středu při žerdi z následujících důvodů: Nedojde k úplné změně státní vlajky, jejího tvaru, kompozice, nebo barevného odstínu, ale jen k obohacení národní vlajky o státní znak. Bude respektováno pravidlo o směru vlání a znak bude viditelný i při bezvětří. Toto řešení je v Evropě běžné (Španělsko a Portugalsko). Navíc takto upravená vlajka koresponduje se zachovaným historickým národním praporem z r. 1848 a není vlajkou žádného jiného právního subjektu. Vlajka v této podobě bude plnit funkci státní vlajky jako identifikačního a výsostného symbolu Slovenské republiky.

V dalších měsících byl připraven návrh ústavního zákona o znění státní vlajky. Legislativní rada vlády však později rozhodla, že se tento problém bude řešit v ústavě. V jejím návrhu byla vlajka popsána v 9. hlavě. I když se objevily kritické hlasy nesprávně tvrdící, že se státní vlajka bude podobat vlajce

Obr. 1

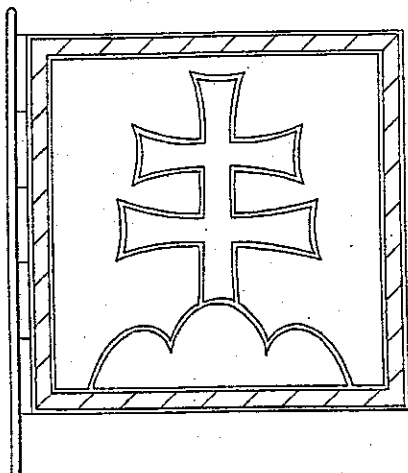
Hlinkovy gardy (5), přešel její popis do článku 9, odstavce 2 konečného znění ústavy (6). Popis vlajky byl však velmi stručný, neuvedl, že výška štítu se má rovnat polovině šířky vlajky, že štít je stejně vzdálen od horního, žerďového a dolního okraje vlajky, že na styku štítu s jinou než bílou barvou vlajky je bílý lem široký jednu setinu délky vlajky a že ve znaku na vlajce se neuzívá žádná obrysová linka (obr. 1). To napravil až zákon Národní rady Slovenské republiky č. 63 o státních symbolech Slovenské republiky a jejich užívání schválený 18. února 1993 (7). V jeho příloze se konečně objevila nejen barevná kresba státní vlajky, ale i státní praporu při běžném upevnění i při zavěšení jako korouhev, k čemuž se Heraldická komise vyjadřovala již v listopadu 1991.

Obr. 2

současná Slovenská republika necítí být pokračovatelkou tradic slovenského státu z doby druhé světové války.

Autoři nové prezidentské vlajky se rozhodli, podobně jako při tvorbě státního znaku a vlajky, že využijí předloh znakových obrázkové kroniky ze 14. století a standart z Vídeňské

Obr. 3

V souvislosti s přijetím Ústavy Slovenské republiky z 1. září 1992, která počítala také s funkcí prezidenta (8), byli slovenští heraldici a vexilologové postaveni před problém vytvořit prezidentskou vlajku. Heraldická komise pověřila vytvořením jejího návrhu opět heraldika PhDr. L. Vrteľa a výtvarníka L. Čisárika ml. Ti se rozhodli nenavázat na vlajku prezidenta Slovenské republiky z let 1939 až 1945, i když existovaly hlasy laické veřejnosti, které ji vyžadovaly. Vlajka z let 1939 až 1945 byla vexilologicky problematická, ovlivněná tehdejší politickou atmosférou. Navíc se současná Slovenská republika necítí být pokračovatelkou tradic slovenského státu z doby druhé světové války. Autoři nové prezidentské vlajky se rozhodli, podobně jako při tvorbě státního znaku a vlajky, že využijí předloh znakových obrázkové kroniky ze 14. století a tento původně dynastický symbol nenásilným způsobem doplní o trojúhelníkový lem v národních a státních barvách, aby byl zdůrazněn republikový princip symbolu hlavy státu (9).

Na zasedání Heraldické komise byly největší připomínky právě k podobě lemu. Prof. J. Novák doporučil "trojúhelníkový" lem, ing. Z. Alexy se naproti tomu přimlouval za list bez lemu. Komise nakonec doporučila řešení dr. L. Vrteľa a L. Čisárika ml. (obr. 2) a šířku lemu nechala na rozhodnutí poslancům. Ti za přítomnosti členů komise posoudili ve výběrech tři varianty s odlišnou šířkou lemu. Před začátkem jednání pléna došlo ke shodě a 19. ledna 1993 byla schválena prezidentská vlajka s užší šířkou

lemu (10).

Prezidentská vlajka (v textu označená jako standarta prezidenta Slovenské republiky) popsaná v paragrafu 2 zákona Národní rady Slovenské republiky z 19. ledna 1993 č. 51 (11) má podobu červeného čtverce, z jehož spodního okraje vyrůstá modrý trojvrší s bílým dvojitým křížem v proporcích státního znaku Slovenské republiky. Bílomodročervený lem vychází bílou barvou z horního rohu vlajky od žerdí. Kresba znaku je stříbrná, stříbrná linka lemuje též červený čtverec stejně jako celou vlajku (obr. 3).

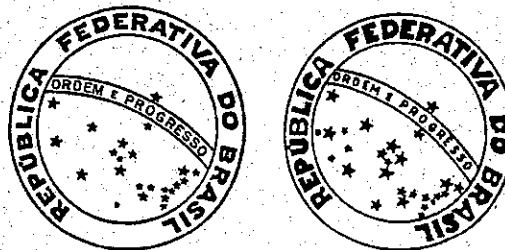
Poznámky:

- (1) Dopis dr. L. Vrteľa z 8. dubna 1993 autorovi článku.
- (2) Lidové noviny z 9.10.1991, s.1.
- (3) Vrteľ, L.: Vlajka Slovenskej republiky. Slovenská archivistika, 27, 1992, č. 2, s. 100-118.
- (4) Zuberec, V.: Slovenská národná a štátna zástava. Vlastivedný časopis, 1990, č. 3, s. 97-103.
- (5) Pravda z 20. 1. 1992 a 30.1.1992.
- (6) Vexilologie č. 86, s. 1688-1689.
- (7) Zbierka zákonov Slovenskej republiky, čiastka 18 z 22.marca 1993.
- (8) Sbírka zákonů ČSFR, částka 92 z 1.10.1992, 6.hlava Ústavy.
- (9) Verejná správa, 1993, č. 3, s.3; Pravda z 8.1.1993, s. 3.
- (10) Dopis dr. L. Vrteľa z 8. dubna 1993 autorovi článku.
- (11) Zbierka zákonov Slovenskej republiky, čiastka 13 z 1. marca 1993.

NOVÉ VLAJKY

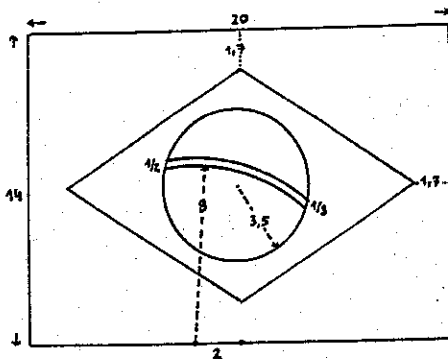
BRAZÍLIE

Některých vlajkových změn si všimne i laik, jiných pouze odborník. Poslední modifikace brazilské vlajky je skutečně určena pouze pro cvičené oko. Ke změně došlo po 24 letech. Podle úpravy z 28. května 1968 bylo na vlajce 23 hvězd. Zákonem z 11. května 1992 byl jejich počet zvýšen na 27, čímž byla symbolika vlajky uvedena do souladu s politickosprávní skutečností. (Brazílie má nyní 26 spolkových států, 1 spolkový distrikt a 1 teritorium.) Čtyři nové hvězdy symbolizují spolkové státy Amapá, Rondônia, Roraima a Tocantins (informace o jejich vlajkách uvádíme pro úplnost na konci tohoto článku), vzniklé změnou statutu bývalých teritorií nebo vydělením území z již existujícího státu. Zvláštností brazilské vlajky je uspořádání, velikost a význam hvězd. Srovnání s vlajkou Spojených států to ukazuje

Obr. 1

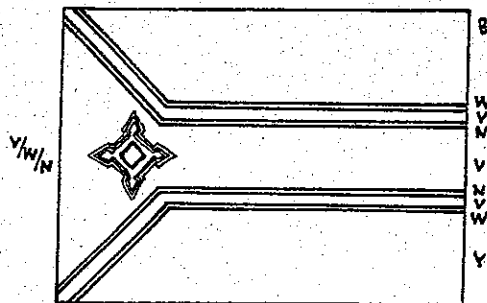
názorně. Na americké vlajce jsou hvězdy jednotné velikosti seřazeny geometricky a žádná z nich nereprezentuje určitý stát, nýbrž všechny hvězdy dohromady symbolizují všechny státy tvořící Unii. Hvězdy na brazilské vlajce jsou uspořádány astronomicky, tedy nepravidelně, tak jako na skutečné obloze, mají čtyři různé velikosti a každá z nich představuje určitý stát federace. Velikosti hvězd jsou určeny zákonem. Je-li šířka vlajky 14 modulů (14 M) a délka 20 M, jsou hvězdy 1. velikosti vepsány do pomyslné kružnice o průměru 0,30 M. U hvězd 2. velikosti je průměr rovný 0,25 M, u 3. velikosti 0,20 M a konečně u 4. velikosti 0,14 M. Zákon výslovně uvádí, že velikost hvězdy nemá symbolický význam, tedy žádnou souvislost s rozlohou, počtem obyvatel nebo ekonomickou či historickou důležitostí státu, který představuje. Čtyři nové hvězdy patří k souhvězdí Velkého psa. Až dosud byla na vlajce pouze Alfa tohoto seskupení, známá spíše pod jménem Sirius. Znázorňuje stát Mato Grosso. Beta Velkého psa velikosti 2 reprezentuje stát Amapá, Gamma velikosti 4 stát Rondônia, Delta velikosti 2 stát Roraima a Epsilon velikosti 3 stát Tocantins. Postavení hvězd je zřetelné ze srovnání modrého kruhového pole z let 1968 a 1992 (obr. 1). Jejich celkové uspořádání má velkou symbolickou hodnotu. Je to obraz nebe nad Rio de Janeirom dne 15.11.1889 v 8.30 hodin (12 hodin siderického času). Je to den, kdy byla vyhlášena republika. Ostatní údaje důležité pro vlajkovou geometrii (obr. 2) jsou:

Obr. 2

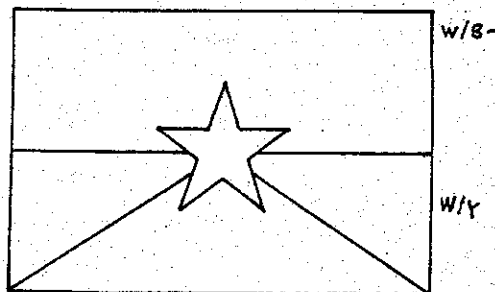
vzdáleny od středu jednotlivých vlajkových okrajů 1,7 M, modré kruhové pole má poloměr o velikosti 3,5 M. Střed kružnice představující rovník je položen na dolním okraji vlajky ve vzdálenosti 2 M od středu okraje směrem k žerdi. Poloměr se rovná 8 M. Bílý rovník je na žerďové straně široký 0,5 M, na vlajicí straně 1/3 M. Už v dřívějších vlajkových zákonech se zdůrazňovalo, že obloha musí být po obou stranách vlajky totožná, tj. že na rubu nesmí být zrcadlově obrácený obraz. Zřejmě to není kvůli stavu hvězd na obloze, na vlajce jsou vidět jakoby zvnějška oblohy, nýbrž kvůli opisu *ORDEM E PROGRESSO*, který musí být čitelný z obou stran. Tím se vlastně liší rub od líce, tak jako např. u vlajky Saúdské Arábie nebo Iráku. Stát byl vytvořen rozhodnutím z 5.10.1988 s platností od r. 1990, ale jeho vlajka existuje už od r. 1984, kdy toto území bylo ještě federálním teritoriem. Je dosti složitá, ale v podstatě ji tvoří tři vodorovné pruhy (5:3:5) v brazilských národních barvách - modré, zelené a žluté, jež jsou od sebe odděleny úzkými černými proužky s oboustranným bílým lemováním. Střední pruh se u žerdi rozšiřuje téměř na celou šířku žerďové strany. V tomto rozšířeném zeleném poli je umístěn emblém v podobě stylizovaného půdorysu čtyřúhelníkového opevnění Sao José de Macapá. Jeho dvůr je zelený,

pevnostní zdi mají barvu černou, prostor kolem nich je bílý. Symbolika je složitá a mnohostranná. Modrá barva představuje oblohu a právo, zelená rozsáhlé nížiny, ale i víru v budoucnost, svobodu a lásku, žlutá znamená bohatství půdy i hlubin země, bílá čistotu, mír a přání žít v bezpečí a spolupráci se všemi obyvateli státu, černá pak stálý zřetel k minulosti i pramen všeho dobrého v tomto regionu. Poměr stran je 5:8. (Flagmaster, 1985, č. 46, s. 2.)

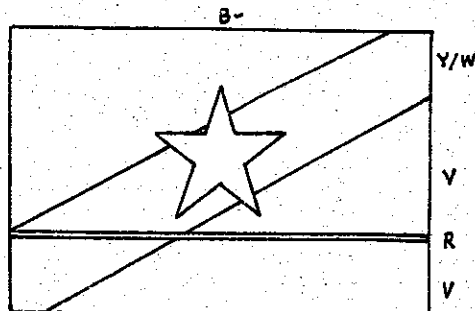
↑ 23.4.1984 5:8

lm RONDÔNIA (243 000 km², hl. město Porto Velho). Statutu spolkového státu nabylo toto území ležící v západní Brazílii při bolívijské hranici dne 16.12.1981 rozhodnutím federálního parlamentu. Dva týdny později, 31.12.1981, byla přijata vlajka tohoto regionu. Skládá se ze dvou pruhů, horního světle modrého a dolního žlutého, do kterého je vsunut od dolního okraje zelený trojúhelník s hrotem ve středu vlajky. Přesně na střed je položena bílá hvězda. Vlajka Rondónie má všechny čtyři barvy brazilské vlajky. Hvězda představuje Rondónii, zelená barva lesní bohatství. Poměr stran je 7:10. (Lidé a země, 1983, č. 9; Hesmer: Flaggen und Wappen der Welt, 1992.)

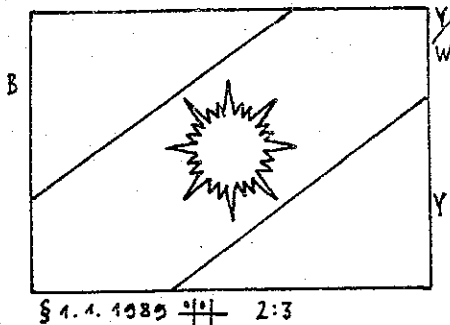
§ 31.12.1981 2:3

jt RORAIMA (230 000 km², hl. město Boa Vista). Leží na severu Brazílie na hranici s Venezuelou a Guyanou. Bývalé teritorium bylo povýšeno na spolkový stát 5. 10. 1988. Datum uzákonění vlajky není známo. Bílý šikmý pruh dělí vlajku na dva trojúhelníky. Žerďový je světle modrý, vlající zelený. Uprostřed je umístěna velká žlutá hvězda; vrchoły

□ ? 2:3

jejich dvou cípů sahají do modrého pole, jeden do zeleného. Pod hvězdou je úzký červený proužek symbolizující rovník (Emblèmes et Pavillons, 1992, č. 33.)

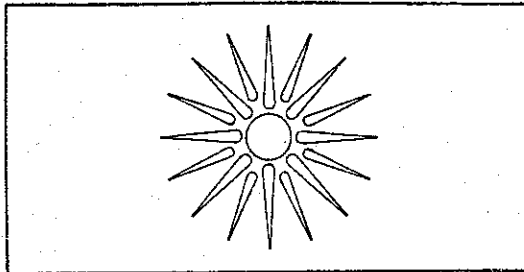

TOCANTINS (286 707 km², hl. město Miracema de Tocantins). Zatím poslední brazilský stát vznikl 1.1.1989 na území odděleném od státu Goiás v jeho severní části. Stejněho stáří je i vlajka. Uprostřed má široký šikmý bílý pruh, který odděluje trojúhelníkové modré pole u žerdi od oranžového ve vlajkové části. Ve středu vlajkového listu je stylizované oranžové zářící

slunce se 16 krátkými a 8 delšími paprsky. Poměr stran vlajky se někdy uvádí jako 2:3, jindy jako 3:5. (Flagmaster, 1985, č. 68, s. 8.)

MAKEDONIE

Bývalá jugoslávská republika Makedonie byla 8. dubna 1993 přijata do OSN, jde však fakticky o členství podmíněné. Stát totiž nesmí z iniciativy Řecka v této světové organizaci používat ani svůj úřední název, ani státní vlajku (viz Vexilologie č. 87, s. 1710). Tu Makedonie přijala 15. července 1992 a slavnostní vztyčení se uskutečnilo ve Skopji 10. srpna 1992. Řecko spatřuje ve jménu země a její vlajce expanzionistické záměry a nároky na svoji stejnojmennou provincii. Podle řeckých představitelů je jméno Makedonie součástí řeckého kulturního dědictví. Podoba slunce v makedonské vlajce byla převzata ze sargofágu Filipa II. Makedonského, objeveného v r. 1977 v řecké Vergině (odtud též

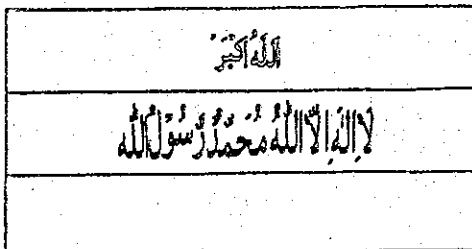

užívaný pojem verginské slunce). Podle informací R. Klimeše má sluneční disk na vlajce průměr 1/7 šířky listu. Dvojnásobku průměru disku odpovídá délka delších paprsků. Kratší paprsky mají 7/8 délky hlavních paprsků. Vnější konce delších i kratších paprsků jsou umístěny na

stejně pomyslné kružnici. Červená barva vlajkového listu vyjadřuje staletý boj Makedonců proti otroctví a vyjadřuje úsilí o svobodu a sociální, duchovní a civilizační prosperitu. Pod červenými prapory vedli Makedonci svůj osvobozenecský boj i v minulosti. Slunce je v historické tradici Makedonie vykládáno jako symbol světla, pramenů života, štěstí a svobody. Základní podoba vlajky byla vytvořena již asi před pěti lety Makedonci žijícími v Austrálii a začaly ji používat i některé další makedonské exilové skupiny. (Flagmaster, 1992, č. 72, s.8.)

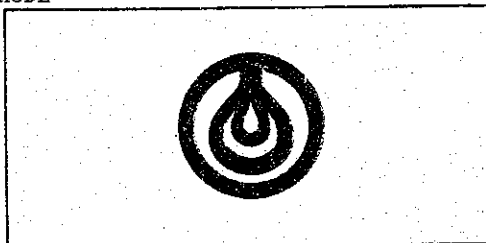
AFGHÁNISTÁN

Po svržení Nadžibulláhova režimu byl 28. dubna 1992 vyhlášen Afghánistán islámským státem a krátce nato zavedla prozatímní vláda novou státní vlajku. Podle informací, které poskytlo našemu spolupracovníkovi R. Klimešovi afghánské velvyslanectví v Bonnu, tvoří novou vlajku Afghánského islámského státu tři vodorovné pruhy - zelený, bílý a černý. V horním zeleném pruhu je umístěn arabským písmem bíle psaný text *Alláh je velký* a v bílém pruhu černě psaný text *Šahády* *Není boha kromě Alláha a Mohammed je jeho prorok*. (Transkripce arabského písma do latinky zatím úmyslně neuvádíme pro určité nejasnosti.) Vlajka vyvěšená před bonnským velvyslanectvím má poměr stran 1:2, stolní vlaječka 2:3. Pro úplnost je nutně se zmínit, že dosavadní informace o afghánské vlajce se ve vexilologických zpravodajích poměrně dost rozcházejí jak v pořadí pruhů, tak v barvě textů. Někdy je uváděn černý pruh nahoře a zelený dole. Text *Šahády* je podle některých zdrojů psán modře nebo tmavě žlutě, na vlajce vyvěšené před velvyslanectvím v Praze připomíná velmi zašlou bronzovou.

SKLÁŘSKÁ ŠKOLA V ŽELEZNÉM BRODĚ

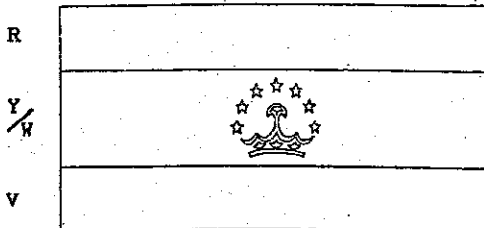
V roce 1991 navrhl a vyrobil vlajku této školy její ředitel, akademický sochař Pavel Ježek. Vlajku tvoří bílý list s červeným emblémem školy uprostřed. Ten navrhla již v r. 1970 akademická malířka Eva Vlasáková. Znak se skládá z červeného prstence o šířce 5 cm a o vnějším průměru 93 cm. Uvnitř prstence jsou dvě červené kapky skla. Větší o průměru 67 cm je vzdálena od menší 10 cm. Vlajka měří na šířku 150 cm a na délku 305 cm. Vyvěšuje se při významných výročních Sklářské školy. Poprvé vlála při příležitosti Výstavy skla od 1.7. do 31.8.1991 před vchodem do školní budovy, pak opět v r. 1992.

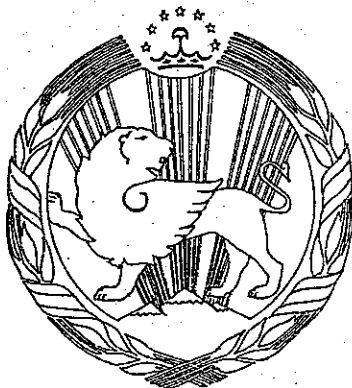
Viktor Plíhal

TÁDŽIKISTÁN

Dne 24. listopadu 1992 byly schváleny na 16. zasedání Nejvyšší rady v Chudžandu (do r. 1992 Leninabadu) zákony a nařízení o nových tádžických státních symbolech. Státní vlajka se skládá ze tří vodorovných pruhů, červeného, bílého a zeleného. Poměr jejich šířek je 2:3:2. Uprostřed bílého pruhu je žlutá stylizovaná koruna a nad ní v půlkruhu sedm žlutých pěticípých hvězd orientovaných k hornímu okraji vlajky. Poměr šířky k délce vlajky je

na měří na výšku 11/20 šířky bílého pruhu. Její spodní okraj má tvar oblouku o poloměru 6/5 šířky bílého pruhu. Horní část koruny je zdobena čtyřmi oblouky o průměru 1/5 šířky bílého pruhu.

Státní znak Tádžikistánu tvoří tyrkysově modré kruhové pole, v němž je zlatý okřídlený ohlížejíci se lev v paprscích slunce vycházejícího nad stříbrnými vrcholky zlatých hor. Kruhové pole je obklopeno zlatými pšeničnými klasy převázanými červenobílozelenou stuhou. Ve vrcholu znaku je zlatá koruna se zlatými hvězdami, jak ji známe z tádžické vlajky. Pravá tlapa okřídleného lva je zdvižena. Sluneční paprsky jsou seskupeny do tří pramenů po sedmi paprscích. Věvec se skládá ze čtyř klasů se 13 pšeničnými zrny a sedmi osinami z každé strany. Koruna na vlajce i v horní části znaku je symbolickým zosobněním základních principů staroíránské zoroastrické mytologie a kosmogonie (Tádžikové jsou potomci starých Íránců). Sedm hvězd symbolizuje svatého ducha - Spenta Mainjuš a služební duchy Vohu mana (ochránce skotu), Aša vahišta (ochránce ohně), Chšathra vairja (ochránce kovu), Spenta Armaiti (ochránce země), Haurvatát (ochránce vody) a Ameretát (ochránce rostlin). Rozložení zlatých hvězd po obvodu myšlené kružnice představuje nimbus, zoroastrický farn, sluneční zářivý prvek, božský oheň, materiální emanaci boha, božskou podstatu přinášejíci bohatství, vládu i moc. Dolní část koruny značí zoroastrický mytický most Činvat, na němž Zarathuštra (Zoroaster) bude určovat osud mrtvých na konci světa. Tři prameny slunečních paprsků symbolizují etickou triádu zoroastrické morálky - blažené mysli, blažených slov a blažených činů. Okřídlený lev je symbolem božské síly, slunce a ohně, klidu, pokoje a blahobytu a užíval se dříve také na íránských státních symbolech.

Nařizení o znaku a vlajce ve svých prvních bodech shodně konstatují, že vlajka a znak jsou symboly státní suverenity Tádžické republiky, nerozborného svazku dělníků, rolníků a inteligence, přátelství a bratrství všeho lidu žijícího v republice. Je proto paradoxem, že v současné době pokračuje v zemi občanská válka. Červený, bílý a zelený pruh symbolizují hlavní živly zoroastrismu - oheň, vodu a zemi, jejichž poskvrnění je největším přestup-

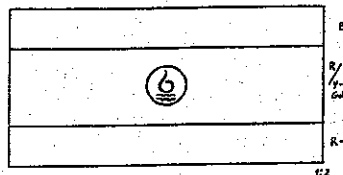
1:2. Koruna a hvězdy jsou vepsány do obdélníka, jenž měří na výšku 4/5 šířky bílého pruhu a má délku rovnou šířce bílého pruhu. Hvězdy jsou vepsány do myšlených kružnic o průměru 3/20 šířky bílého pruhu a jejich středy leží na další myšlené kružnici o poloměru 1/2 šířky bílého pruhu. Koru-

kem, a tři epochy (epochu zlaté doby, epochu boje dobra a zla a epochu zániku světa). Tyto barvy byly i na státní vlajce Tádžické SSR přijaté 20.3.1953, kterou navrhl umělec M.P.Šlikov a schválil zákon z 19.9.1953. Autoři nové vlajky (Z. Chabivullaev, A. Zanevskij, L. Dodchudojevová, N. Ignatušinová a M. Saidalijev) vlastně jen upravili poměr pruhů z 5:2:1:2 na 2:3:2 (dolní červený pruh odstranili stejně jako srp, kladivo a hvězdu). V televizních reportážích z Tádžikistánu byly vidět na vojenské technice i domech malé praporky vyřiznuté ze starých státních vlajek Tádžické SSR, na nichž byl poměr pruhů 1:2:1. Opozice naproti tomu vyvěšovala na mítincích v Dušanbe tmavě zelené vlajky s bílým půlměsícem a hvězdou, případně i zelenobílé, bílozelené a bílozelenobílé prapory. Opozice rovněž vyhlásila koncem února 1993 v Komsomolabadu Islámskou republiku Tádžikistán pod muslimským zeleným praporem. Přesnější údaje nám nejsou zatím známy. (Texty Nařízení o vlajce a znaku zaslané autoru z Nejvyššího sovětu Tádžické republiky dopisem ze 4.2.1993; Mify narodov mira, sv.1. Moskva 1991, s. 560-565; sv.2, Moskva 1992, s. 41-42.)

M.V. Revnivceev

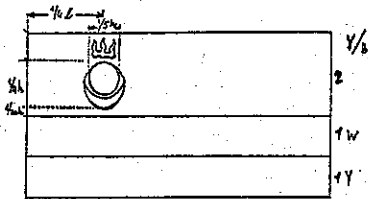
KALMYCKO - CHALMG TANGČ

Dne 20. února 1992 byla přejmenována Kalmycká SSR (dřívější Kalmycká ASSR) na základě usnesení Nejvyšší rady Kalmycké republiky č. 336-IX na Republiku Kalmycko - Chalng Tangč. Sedm měsíců nato, 30. října 1992, přijala Nejvyšší rada této republiky zákon č. 421-IX o změnách a doplňcích ústavy. Podle něho byl upraven článek 158 takto: *Státní vlajku Republiky Kalmycko - Chalng Tangč tvoří list se třemi vodorovnými pruhy, modrým (v originále lazurovým), zlatožlutým a jasně červeným. Ve středu středního pruhu je v kruhu o průměru rovném 1/4 šířky vlajky emblém tvořený plamenem nad dvěma zvlněnými pruhy.*

Emblém i kruh jsou jasně červené. Poměr šířky modrého a červeného pruhu ke žlutému pruhu je 1:2. Poměr šířky vlajky k její délce je 1:2. Vlajku vysvětil lamaistický duchovní před slavnostním vztyčením 4. listopadu 1992 při příležitosti oslav vzniku Kalmycké autonomní oblasti 4.11.1920. Autorem vlajky je poslanec Nejvyšší rady republiky, ředitel Kalmyckého ústavu společenských věd Pjotr Cedenovič Bitkejev. Je zřejmé, že nová kalmycká vlajka se inspirovala donskou vlajkou z r. 1918 (ještě na konci 18. století patřili Kalmyci mezi kozácký stav v rámci donského vojska). Žlutá je tradiční barvou lamaismu. Střední pruh na kalmycké vlajce je širší než ostatní, zřejmě aby zdůraznil Kalmyky. Emblém ve středu vlajky vyjadřuje slovo *chalng*, ve staromongolském písemnictví *todog* (abeceda Zaja-Pandita z r. 1648, kterou Kalmyci užívali do r. 1924, se nyní opět zavádí). (Dopis A. Kookyjevové, vedoucí sekretariátu prezidia Nejvyšší rady republiky č. 920 z 23.11.1992.)

M.V. Revnivceev

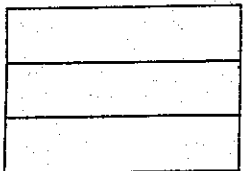

BURJATSKO

Nejvyšší rada Burjatské republiky přijala 29.10.1992 nařízení O státní vlajce Burjatské republiky a zákon O pozměnění burjatské ústavy. V souladu s těmito legislativními předpisy byl upraven článek 158 ústavy takto: *Státní vlajka Burjatské republiky se skládá ze tří vodorovných pruhů, tmavě modrého, bílého a žlutého,*

se žlutou kresbou symbolu (sojomba) v horním pruhu u žerdi. Poměr pruhů je následující: modrý pruh 2/4 šířky, bílý 1/4 šířky, žlutý 1/4 šířky vlajky. Poměr šířky vlajky k její délce je 1:2. Sojombo představuje měsíc, slunce a ohniště a je vzdáleno od žerdi 1/4 délky vlajky. Schválení vlajky předcházela soutěž, do níž byly zaslány stovky návrhů. Konečná podoba vlajky pochází od umělce N. D.-C. Batujeva, odborného konzultanta člena korespondenta Akademie technických věd profesora V. I. Rassadina a doktora historických věd V.N.Abajeva, které vedl předseda Výboru nejvyšší rady Burjatské republiky pro vědu, vzdělání, kulturu, mládež a sport S.V.Kalmykov.

M. V. Revnivceva

KARÉLIE

Jak mi sdělila tajemnice soutěžní komise pro státní symboliku Republiky Karélie N.N.Akimová dopisem z 16. dubna 1993, dne 16. února 1993 byl přijat zákon o státní vlajce. Nařízení o státní vlajce Republiky Karélie bylo schváleno výnosem předsednictva Nejvyšší rady č. 61/1 z 24. března 1993. V souladu s nařízením se státní vlajka skládá ze tří vodorovných pruhů, červeného, modrého a zeleného. Poměr šířky k délce je 2:3. Zdá se, že komisi při rozhodování ovlivnila vlajka Karelofinské SSR z padesátých let.

M. V. Revnivceva

ČEČENSKO

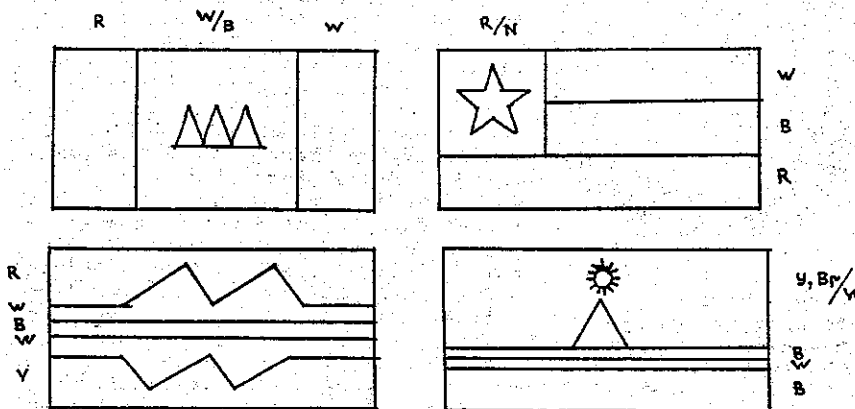
Poněkud rozporné informace o čečenských symbolech, které se opíraly jen o televizní záběry nebo novinové fotografie, byly zveřejněny v zahraničních vexilologických časopisech. Z toho důvodu jsme zatím přinesli k tomuto tématu jen jednu stručnou informaci (viz Vexilologie č. 83, s. 1638). Náš spolupracovník M. V. Revnivceva nyní získal údaje o symbolech přímo od vedoucího protokolární služby čečenského ministerstva pro tisk a informace. V podrobném dopisu se uvádí, že dne 23. listopadu 1990 v 1. části Celonárodního sjezdu čečenského lidu byl zvolen výkonný výbor v čele s Džocharem Dudajevem a schválen znak i vlajka Čečenské republiky. Ta měla na zeleném vlajkovém listu dva úzké vodorovné červené pruhy a mezi nimi proužek bílý. Dne 8. června 1991 se konala 2. část Celonárodního sjezdu čečenského lidu a byla vyhlášena nezávislost Čečenské republiky. Dne 2. listopadu 1991 schválil čečenský parlament novou státní vlajku a státní znak.

Vlajka je zelená, má normalizované rozměry 105x165 cm. V dolní části jsou tři vodorovné proužky, bílý, červený a bílý, každý o šířce 10 cm, nad zeleným proužkem, který je široký rovněž 10 cm. Za státní znak se užívá kresba pololežícího vlka se zvednutou hlavou, umístěného nad ornamentem, jenž přechází do kruhu a připomíná svými obrysy půlměsíc. V dolní části znaku je devět pěticípých hvězd. Uvnitř kruhu v horní části napravo je kruhový měsíc. Vlk symbolizuje vytrvalost a odvahu, hvězdy devět čečenských rodů. Zelená barva vlajky značí barvu islámu a života. Bílá je symbolem světlého začátku a štěstí, červená nejen boje, ale i praporů imáma Šamila z doby Kavkazské války a starých čečenských praporů. Dopis neuvádí barvy znaku ani nápis **ČEČENI RESPUBLIKA**, který se objevil na přiložené kresbě. Nápis je černý, zatímco devět hvězd a podklad znaku světle šedé. Existuje však i barevná kresba znaku se stříbrným vlkem, modrými hvězdami a zlatým měsícem. Na první čečensko-poštovní známce z r. 1992, která má ruský text *Герб Чеченской республики*, je emblém černobílý a bez nápisu a je položen na barevnou vlajku, která téměř odpovídá výše uvedenému popisu. (Dopis M. V. Revnivcovi ze 4.11.1992.)

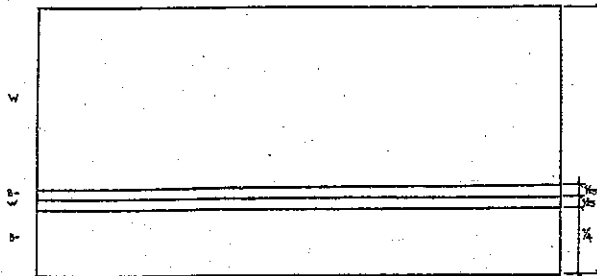

ALTAJ

Usnesením ze 7.5.1992 Nejvyšší rada této republiky přejmenovala Hornoaltajskou republiku na Republiku Altaj. (Tuto změnu názvu však zákony Ruské federace dosud nevzaly na zřetel.) V té době se také zabývala otázkou vlajky. Podařilo se nám získat kresby

čtyř návrhů, z nichž úpravou posledního (vypuštěním kresby slunce a stylizované hory) vznikla konečná podoba altajské vlajky.

Ta byla přijata zákonem č. 5-3 z 2. července 1992 a je nevěstologicky popsána v jeho 1. článku. Má čtyři vodorovné pruhy, bílý, světle modrý, bílý a světle modrý v poměru 67 : 4 : 4 : 25. Poměr šířky k délce

listu je 1:2. Ve 2. článku bylo pověřeno předsednictvo Nejvyšší rady vypracovat nařízení o státní vlajce. To však bylo schváleno až usnesením nejvyšší rady č. 6-6 3. března 1993. V nařízení je uvedena následující symbolika vlajky. Modré pruhy jsou symbolem čistoty altajského nebe, hor, řek a jezer. Bílé pruhy značí věrnost, touhu po obnově, lásce a souladu národů žijících v republice. Barvy vlajky navíc odpovídají dvěma barvám státní vlajky Ruské federace a zdůrazňují, že Republika Altaj je subjektem Ruské federace.

A.N.Basov

NOVÉ ZNAKY

SACHA (JAKUTSKO)

V zákonu o státním znaku Sašské republiky z 26. prosince 1992 č. 1288-XII se uvádí v článku 2, že tento symbol má uvnitř stříbrného slunečního kotouče kresbu tmavě červeného dávného jezdce s praporem v podobě, jaká se zachovala na skalních rytinách u řeky Leny. Sluneční kotouč je lemován modrým mezikružím, na němž je sedm bílých kosočtverců, připomínajících krystaly, a bílé nápisy *Republika Sacha (Jakutija)* a *Sacha Respublikata* v azbuce. Kosočtverce připomínají drahokamy - základní bohatství země - a symbolizují sedm národností - Sachy (Jakuty), Rusy, Eveny, Evenky, Čukče, Dolgany a Jukaginy. Stříbrný kruh značí po-

sváté bílé slunce - otce Jakutů. Autory znaku jsou I.Potapov, V. Parnikov a V. Ignat'jev, kteří pracovali pod vedením akademika A. Osipova. (Megapolis-Continent, 1993, č. 3, s. 6; Rabočaja tribuna z 26.1.1993, s.2; oficiální text nařízení.)

M.V.Revnivcev - Ju.M.Kurasov

MARIJEL

Dne 21. ledna 1993 přijala Nejvyšší rada Marijelské republiky usnesení, jímž ukončila platnost výnosu prezidia Nejvyššího sovětu Marijské ASSR o marijském znaku z 12.6.1978 a Nařízení o státním znaku Marijské ASSR z 21.8.1981 a schválila nařízení o novém státním znaku. Ten má na zlatém štítu červenohnědý prvek marijského národního ornamentu - dávný symbol úrodnosti (jeho vnitřní část, malý kosočtverec, je však zelený). V dolní části štítu pod ornamentem je nápis *Marij El* v azbuce. Štít obklopují zlaté klasy a zelené dubové a borovicové větévky. Představují tradiční vztah místních obyvatel k zemědělství a lesní bohatství země. Jsou převázaný trojbarevnou stuhou v barvách marijelské vlajky (světle modré, bílé, červené). Autorem znaku je I. Jefimov. Jeho originál bude uložen v Národním muzeu T. Je. Jevsejeva. (Respublika z 28.1.1993, s. 1 a 3.)

M. V. Revnivcev - A. N. Basov

GRÓNSKO

V souvislosti s přijetím vlajky pro toto dánské autonomní území byla na základě královského rozhodnutí z 24. února 1987 a po schválení ministerstvem pro grónské záležitosti dne 12. března 1987 také provedena malá úprava grónského znaku. Informaci o ní jsme však získali až nyní. Základní podoba znaku (stříbrný sedící medvěd v modrém štítu) zůstala stejná. Medvěd se však nově kreslí s červeným vyplazeným jazykem a má zdviženou levou přední tlapu (dříve pravou). (Heraldisk Tidsskrift, 1988, č. 57, s. 353; Dopis ministerstva pro grónské záležitosti autoru této informace.)

RK

VEXILOLOGICKÁ LITERATURA

Das große Flaggenbuch. Zwickau: Mauritius Verlag, 1992.

V nekrologu věnovaném dr. O. Neubeckerovi (viz Vexilologie č. 86, s. 1693) jsme se zmínili o jeho podílu na rozsáhlé vexilologické příručce pro německé válečné námořnictvo v r. 1939. Díky nakladatelství Mauritius ze saského Cvikova, které vydalo faksimile tohoto mimořádného díla, se s ním vexilologové mohou nyní seznámit. Na rozdíl od originálu byly do faksimile zařazeny i vlajkové tabule z let 1942 a 1943, které ve válečné vřavě nebyly již vytištěny. Obsaženy jsou i původní nepřesné kresby vla-

jek, které majitelé originálního vydání odstraňovali nebo přelepili přesnějšími. Vexilolog má tak možnost krok za krokem sledovat, jak příručka vznikala. V plátně je svázáno 195 tabulí zhotovených k 1.12.1939 či krátce po tomto datu, k nim je napevno připojeno 47 tabulí vydaných 2.8.1941. Vlajky v obou částech jsou abecedně řazeny podle geografického názvu. Začátek, jak bylo zvykem, je vyhrazen vlajkám Německé říše. Na tabuli č. 10 vidíme vlajku státního prezidenta protektorátu Čechy a Morava. Má okraje zdobené úzkými proužky v barvách trikolóry (viz vyobrazení na prospektu recenzovaného díla, který přikládáme k tomuto číslu Vexilologie) a ve stejném provedení je i na tabuli s dodatky k 2.8.1941. O. Neubecker však věděl, že se v protektorátu užívala vlajka státního prezidenta s okraji tvořenými plaménky (jako na fotografii v knize Z. Svobody Československá státní a vojenská symbolika). Svědčí o tom kresba na jedné ze tří volně přiložených tabulí, jimiž bylo faksimile dodatečně vybaveno. Spolu se dvěma tabulemi, které slouží k představě, v jaké podobě bylo dílo před 50 lety distribuováno, tak obsahuje faksimile 247 tabulí na křídovém papíře. Cena celého kompletu činí 450 marek, takže by se mohlo zdát, že kniha bude pro českého čtenáře nedostupná. Jelikož se však jedná o publikaci všeobecného zaměření a mimořádné kvality, mohly by ji zakoupit do svého fondu největší české a slovenské knihovny. Záleží jen na jejich uživateli, zda k tomu dají popud.

Ing. Aleš Brožek

HESLO VEXILOLOGIE V ČESKÉ ENCYKLOPEDIÍ

Na 3. pražském mezinárodním knižním veletrhu byl představen *Encyklopedický slovník* vydaný v Praze Encyklopedickým domem a Odeonem v tomto roce. Je to první česká i československá encyklopedie, která uvádí heslo *vexilologie* (s. 1178), i když jen velmi stručně. Vexilolog dále ocení aktuální informace o všech (i nových) státech světa a uvedení jejich původních i českých názvů. Slovník vyjde také na disketě. Mezi jeho autory jsou rovněž dva členové našeho klubu.

lm

OPRAVA

Nedopatřením byla ve Vexilologii č. 85 na s. 1679 reprodukována nepřesná poloha hvězd na adygejské vlajce. Žádná z pěticípých hvězd nemá být pootočená, horní cíp každé z nich musí směřovat kolmo k hornímu okraji vlajky.

VEXILOLOGIE - zpravodaj Vexilologického klubu, 130 00 Praha 3, Pod lipami 58. Toto číslo připravil ing. Aleš Brožek za spolupráce mgr. P. Fojtíka, J. Loudy a doc. dr. L. Muchy, CSc.. Výtvarně spolupracovali A. N. Basov, L. Čisárik ml., mgr. P. Fojtík, R. Klimeš, M. V. Revnivceva a ing. J. Tenora.

Květen 1993

č. 88

Podávání novinových zásilek povoleno Ředitelstvím pošt Praha čj. NP 426/93 ze dne 23.3.1993.

Z OBSAHU TOHOTO ČÍSLA:

STÁTNÍ A PREZIDENTSKÁ VLAJKA SLOVENSKE REPUBLIKY	1715
NOVÉ VLAJKY	1719
Brazílie	1719
Amapá	1720
Rondônia	1721
Roraima	1721
Tocantins	1722
Makedonie	1722
Afghánistán	1723
Sklářská škola v Železném Brodě	1723
Tádžikistán	1723
Kalmycko - Chalmg Tangč	1725
Burjatsko	1726
Čečensko	1726
Altaj	1727
NOVÉ ZNAKY	1728
Sacha (Jakutsko)	1728
Marijel	1729
Grónsko	1729
VEXILOLOGICKÁ LITERATURA	1729

SUMMARY

The leading article by A. Brožek (p. 1715-1719) describes motives for the change of the Slovak national flag and the influence of the Heraldry Committee of the Slovak Ministry of the Interior on it. Members of the mentioned committee discussed five variants for the change of the Slovak flag (different side ratio, other colour shades, a swallow-tailed flag field, a narrower central stripe, arms in the flag). The last variant consisted of three possibilities (arms in the upper corner, arms in the middle of the flag, and arms at the hoist) and was approved as the best. The article deals also with the new Slovak Presidential flag and its proposal (Fig.2). The regular sections *New flags* and *New arms* are devoted to the symbols of Brasil, its new states, states of the Russian Federation, and the flag of the School for Glass-makers in Železný Brod (p. 1723). This issue of VEXILOLOGIE was published thanks to the generous subvention of the company *Tonner International*.

Vytištění tohoto čísla sponzorovala firma

tonner
international